

УДК 7.05:004.738.5:347.77

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.40.38>

ПСЕВДОАРХАЇЧНІ СИМВОЛИ В СУЧАСНІЙ ГРАФІЦІ ТА ГЕРАЛЬДИЦІ

Кобринець Антон Костянтинович

кандидат технічних наук,

асистент кафедри графічного дизайну, Київський національний університет технологій

та дизайну, Київ, Україна,

e-mail: info@kobrynets.com, orcid: 0009-0002-1484-2244

Анотація. Метою дослідження є комплексний аналіз візуальної мови крито-мінойської цивілізації та погляд на неї крізь призму анімалістичного символізму (зокрема, образу kota) та обґрунтування методики інтеграції цих архаїчних патернів у сучасне графічне середовище.

Методологія включає автентифікацію першоджерел та дослідження специфіки зображення котів на знайдених артефактах (монетах, печатках, фресках та кераміці Кносса і Феста), що дозволяє виділити ключові стилістичні риси – плавність ліній, S-подібні форми та декоративну деформацію, зокрема з акцентами на моно-лінійність графіки. Обов'язковим етапом дослідження є деконструкція символізму: вивчення того, як архаїчний символ трансформується у «псевдо-архаїчний» при перенесенні в сучасний контекст, де первинне сакральне значення поступається місцем естетичній ідентифікації. На прикладі векторної адаптації, показано оцифрування автентичних зображень з метою їхнього використання в сучасній геральдиці, брендингу та цифровому дизайні, зберігаючи при цьому «дух» ручної роботи та недосконалість ліній давніх майстрів.

Результати. Виявлено та систематизовано ключові графічні ознаки профілю мінойського kota, виходячи із доступних знайдених архаїчних зображень фелідів: екстремальна гнучкість контурів, акцент на круглих очах та стримане використання орнаментальних завитків для передачі пластики м'язів. Ці риси визначено як ідеальний фундамент для створення гнучких логотипів. Створено авторську серію векторних репродукцій на основі макрозйомок мінойських монет та відбитків печаток. Оцифровані версії адаптовані до сучасних технічних вимог, проте зберегли мануальну нерівність ліній, що забезпечує ефект автентичності (псевдо-архаїки). Доведено, що крито-мінойська стилістика дозволяє відійти від жорстких канонів класичної середньовічної геральдики на користь більш органічних та «живих» форм, наслідуваних від реалістичною фауни. Це відкриває нові ніші для локаційного брендингу та особових родових гербів, де важлива емоційна складова та зв'язок з античним спадком. Методологія «сислової інверсії» відкриває підхід, згідно якого стародавній символ kota (як мисливця, мудреця, царя або воїна) успішно транслюється у сучасні цінності: інтуїтивність, адаптивність та незалежність бренду.

Наукова новизна роботи полягає у першій спробі системної графічної трансформації розрізнених крито-мінойських артефактів (гліптики, нумізматики та розпису) у цілісну візуальну мову. Зокрема, вперше: систематизовано варіативність образу: на основі аналізу артефактів виокремлено та класифіковано морфологічні ознаки «мінойського kota» (форма вух, орнаментальне заповнення зіниць, лінійна пластика тулуба), що дозволило створити модульну сітку для

сучасної стилізації. Запроваджено концепцію «динамічної архаїки», обґрунтовано використання нерегулярних, органічних ліній бронзового віку як альтернативи домінуючому геометричному мінімалізму, що дозволяє створювати «емоційну геральдику». Розроблено методіку інтеграції критського письма, запропоновано спосіб поєднання анімалістичного образу з елементами мінойської ієрогліфіки, що перетворює графічний об'єкт на складний семіотичний ребус. Сформовано алгоритм адаптації для ювелірного та цифрового дизайну, на прикладі оцифрованих версій (матриць) показано, як стародавній символ може масштабуватися від мікроформату (печатка, монета) до складних орнаментальних композицій (розеток, фризів) без втрати впізнаваності.

Практична значущість дослідження полягає у створенні готового інструментарію для сучасних дизайнерів, ілюстраторів та розробників айдентики, що дозволяє використовувати інтелектуальний та візуальний спадок мінойської цивілізації як комерційно успішний продукт. Основні напрямки реалізації включають: дизайн айдентики та брендинг, можливість використання розробленої системи «мінойських матриць» для створення унікальних логотипів, фірмових знаків та патернів, що мають глибоке історичне коріння та виділяються серед стандартизованої сучасної графіки. Територіальний та локаційний маркетинг відкриває можливості для розробки візуальних кодів для туристичних дестинацій, музеїв та культурних інституцій, зокрема тих, що пов'язані з середземноморською спадщиною, через впровадження впізнаваних анімалістичних образів. Ювелірне мистецтво та аксесуари може використовувати оцифровані прототипи плакеток, які є готовими до використання у виробництві прикрас, сувенірної продукції та елементів декору, де техніка лазерного гравіювання або 3D-друку дозволяє відтворити автентичну пластику ліній. На прикладі власного родового герба, автором показано впровадження методології «живих форм» у створення особистих та корпоративних гербів, що відповідають сучасним запитам на індивідуальність та емоційну наповненість символу. Матеріали дослідження можуть бути використані як методична база для студентів художніх ВНЗ у межах дисциплін «Проектування», «Стилізація» та «Історія орнаменту».

Ключові слова: анімалізм, крито-мінойська цивілізація, мінойський кіт, архаїка, геральдика, брендинг, гліптика, лінійне письмо А, айдентика.

ВСТУП

Сучасний візуальний простір характеризується перенасиченням раціональними, геометрично вивіреними формами, що є наслідком тривалого домінування цифрового мінімалізму [8]. У пошуках нової ідентичності та емоційної глибини сучасний дизайн дедалі частіше звертається до архаїчних пластів культури. Крито-мінойська цивілізація (III–II тис. до н. е.) [9; 12] посідає в цьому контексті особливе місце. Її візуальна мова, яку часто називають «прото-модерном» античності, демонструє унікальне поєднання природної пластики, динамізму та декоративної свободи, що робить її надзвичайно актуальною для сучасної графіки та геральдики.

Феномен «псевдо-архаїки» у дизайні полягає не в механічному копіюванні стародавніх зразків, а у вилученні та реінтерпретації автентичних візуальних кодів для створення нових смислів. Образ кота (феліда) у мінойському мистецтві – на фресках Кносса,

відбитках печаток з Агіа-Триади та кераміці – постає не просто як анімалістичне зображення, а як складний символ, що балансує між дикою природою та сакральним простором палацу.

Питання мінойської іконографії ґрунтовно досліджували такі вчені, як А. Еванс [12], Н. Марінатос [19] та Л. Морган [20], які фокусувалися переважно на археологічному та релігійному аспектах. В українському науковому дискурсі питання трансформації стародавніх символів у сучасній графіці піднімалися у працях Н. Белічко [1] та П. Кравченка [4]. Проте прикладний аспект оцифрування та адаптації конкретно мінойських анімалістичних мотивів для потреб сучасної айдентики та геральдики залишається недостатньо висвітленим.

Проблема, що розглядається у статті, зумовлена необхідністю подолання розриву між музейним артефактом та живим інструментарієм дизайнера. Як перенести недосконалу, «мануальну» лінію бронзового віку у векторне

середовище, не втративши її архаїчної енергетики? Як трансформувати сакральний символ у функціональний елемент родового герба чи комерційного бренду?

Дане дослідження пропонує авторський погляд на вирішення цих питань через створення системи «мінойських матриць» – оцифрованих версій зображень котів, які інтегрують естетику стародавнього Криту в сучасний комунікативний простір.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Теоретичний фундамент дослідження псевдо-архаїчних символів у сучасному дизайні базується на перетині археологічних розкопок, мистецтвознавчого аналізу та теорії графічного проектування [7].

Першочергове значення для розуміння візуального контексту мають фундаментальні праці з егейського мистецтва. А. Еванс [12] у своїй монументальній роботі заклав основу для вивчення міноанської цивілізації, детально описуючи артефакти Кносського палацу (рис. 1).

Рис. 1. Зображення феліда в крипто-мінойській стилістиці, виконане в металі [9]

Специфіку релігійного та ритуального підтексту анімалістичних образів розкрито у дослідженні Н. Марінатос [19], де

образ тварини розглядається як невід'ємна частина сакрального простору. Гліптика та ювелірне мистецтво, зокрема золоті персні, що стали джерелом для графічної реінкарнації котів, ґрунтовно описані І. Папапостолю [22].

Анімалістичний аспект мінойського мистецтва, що є центральним у даній статті, знайшов відображення у працях Р. Хіггінса [14] (рис. 2).

Л. Морган аналізує іконографію флори та фауни в егейському живописі [20]. Особливої уваги заслуговує робота Г. Іліопулоса та К. Фассулоса [15], які систематизували зображення тварин саме в мінойському контексті, що дозволяє виокремити автентичні риси фелідів. Загальні засади сприйняття архаїчної естетики та її канонів викладені у працях П. Бетанкурта [9] та в естетико-філософському аналізі У. Еко [11].

Перехід від архаїчного прототипу до графічного знаку вимагає звернення до теорії символізму та геральдики. Психологічну глибину сприйняття архетипних образів обґрунтував К. Г. Юнг, а еволюцію геральдичної уяви та символічного мислення дослідив М. Пастуро [23]. В українській науці питання територіальної та родової геральдики професійно висвітлені у працях А. Гречила [2].

Сучасна методологія графічної адаптації та створення айдентики базується на принципах, викладених у працях Д. Ейрі [7], Дж. Мюллер-Брокманна [21] щодо модульних систем та Е. Луптон [18] щодо основ графічного проектування. Технічні та естетичні аспекти створення візуальних рішень також розглядаються у роботах Р. Ланди [17], С. Хеллера [13] та Дж. Амброуза [8].

Внесок українських дослідників у вивчення трансформації символів є вагомим для даної роботи:

Н. Белічко [1] аналізує сучасні трансформації анімалістичних образів;

П. Кравченко [4] досліджує функціонування емблематики в сучасному культурному просторі;

М. Селівачов [6] надає вичерпну типологію орнаментальних форм;

Рис. 2. Зображення феліда в крипто-мінойській стилістиці, виконане в металі [14]

О. Лагутенко [5] розглядає історичний досвід української графіки у роботі з архаїчними формами;

В. Даниленко [3] окреслює загальні вектори розвитку дизайну як проектної культури.

Взаємодія цифрового мистецтва та традиційної культури, що є ключовим аспектом оцифрування мінойських котів, синтезована у збірнику під редакцією Д. Кокса [10].

Незважаючи на широке висвітлення окремих аспектів, поєднання вузькоспеціалізованої мінойської іконографії з практичними методами цифрової геральдики та створення «псевдо-архаїчних» матриць у вітчизняному дизайні залишається актуальним напрямком, що потребує подальшого практичного опрацювання.

МЕТА

Метою дослідження є комплексний аналіз візуальної мови крито-мінойської цивілізації та погляд на неї крізь призму анімалістичного символізму (зокрема, образу кота) та обґрунтування методики інтеграції цих архаїчних патернів у сучасне графічне середовище.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Морфологічні особливості мінойського феліда як графічного прототипу для запропонованого автором графічного коду (рис. 3), мають спільну основу з серією псевдо-архаїчних символів, базисом якої став аналіз гліптики та нумізматики Критського царства.

На відміну від статичного та монументального мистецтва Стародавнього Єгипту, мінойський стиль відзначається «співучою»

лінією та надзвичайною динамікою. Як зазначає П. Бетанкорт [9], егейське мистецтво прагне передати не стільки анатомічну точність, скільки рух та життєву енергію об'єкта.

В оцифрованих версіях, представлених у даному дослідженні (рис. 1), виокремлено ключові стилістичні домінанти: кіт вписується у гнучку криву та правильну геометричну фігуру, що створює ефект пружинистості, характерний для фресок «Святилища дарунків».

На ілюстрації (рис. 4) представлена авторська інтерпретація образів (типи 11-1 та 44-4), де кожен варіант є результатом деконструкції стародавніх відбитків печаток. Використання сітки за принципами Дж. Мюллер-Брокманна дозволило впорядкувати ці розрізнені образи у цілісну систему, придатну для масштабування.

Очевидним спостереженням є орнаментальність погляду: акцент на великих мигдалеподібних або ідеально круглих очах із внутрішнім візерунком, що перетворює зіницю на окремий сенсомісткий елемент.

Декоративна деформація вух включає гіперболізовані загострені форми, що підкреслюють чуйність мисливця, адаптовані нами під сучасні вимоги до читабельності знака в мікромасштабі.

Процес трансформації артефакту в цифровий символ базувався на принципах «динамічної архаїки». Замість ідеального вирівнювання ліній за канонами сучасного геометричного мінімалізму, було свідомо збережено «мануальну» нерівність, притаманну ручному гравіюванню по каменю чи золоту.

Рис. 3. Base64-матриця фелідів, 3 слоти з 4 інваріантними складовими (сформовано автором)

[9] Betancourt P. P. *Introduction to Aegean Art*. Philadelphia : INSTAP Academic Press, 2007. 208 p.

[10] Cox D. *Digital Art and Culture: An Anthology*. Massachusetts : The MIT Press, 2000. 320 p.

[11] Eco U. *History of Beauty*. New York : Rizzoli, 2004. 432 p.

[12] Evans A. *The Palace of Minos: A Comparative Account of the Successive Stages of the Early Cretan Civilization*. London : Macmillan, 1921. 3215 p.

[13] Heller S., Vienne V. *100 Ideas that Changed Graphic Design*. London : Laurence King Publishing, 2012. 216 p.

[14] Higgins R. *Minoan and Mycenaean Art*. London : Thames & Hudson, 1997. 216 p.

[15] Iliopoulos G., Fassoulas C. *Animals in Minoan Art*. Heraklion : Museum of Natural History of Crete, 2010. 112 p.

[16] Jung C. G. *Man and His Symbols*. New York : Dell Publishing, 1964. 320 p.

[17] Landa R. *Graphic Design Solutions*. 4th ed. Boston : Clark Baxter, 2011. 436 p.

[18] Lupton E. *Graphic Design: The New Basics*. Princeton : Princeton Architectural Press, 2014. 248 p.

[19] Marinatos N. *Minoan Religion: Ritual, Image, and Symbol*. Columbia : University of South Carolina Press, 1993. 306 p.

[20] Morgan L. *The Miniature Wall Paintings of Thera: A Study in Aegean Culture and Iconography*. Cambridge : Cambridge University Press, 1988. 234 p.

[21] Müller-Brockmann J. *Grid Systems in Graphic Design*. Niederteufen : Arthur Niggli, 1981. 176 p.

[22] Papapostolou I. A. *The Minoan Gold Rings from Crete*. Athens : Athens Archaeological Society, 1977. 109 p.

[23] Pastoureau M. *The Heraldic Imagination*. London : Reaktion Books, 2018. 160 p.

[5] Lahutenko, O. (2006). *Ukrainska hrafika pershoi tretyny XX stolittia [Ukrainian graphics of the first third of the 20th century]*. Kyiv: Hrani-T. [in Ukrainian].

[6] Selivachov, M. (2005). *Leksykon ukrainskoho ornamentu (ikonohrafiia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia) [Lexicon of Ukrainian ornament (iconography, nomination, stylistics, typology)]*. Kyiv: Ant. [in Ukrainian].

[7] Airey, D. (2019). *Logo design love: A guide to creating iconic brand identities*. Berkeley: New Riders. [in English].

[8] Ambrose, G., & Harris, P. (2011). *The fundamentals of graphic design*. London: Bloomsbury Publishing. [in English].

[9] Betancourt, P. P. (2007). *Introduction to Aegean art*. Philadelphia: INSTAP Academic Press. [in English].

[10] Cox, D. (2000). *Digital art and culture: An anthology*. Massachusetts: The MIT Press. [in English].

[11] Eco, U. (2004). *History of beauty*. New York: Rizzoli. [in English].

[12] Evans, A. (1921). *The palace of Minos: A comparative account of the successive stages of the early Cretan civilization*. London: Macmillan. [in English].

[13] Heller, S., & Vienne, V. (2012). *100 ideas that changed graphic design*. London: Laurence King Publishing. [in English].

[14] Higgins, R. (1997). *Minoan and Mycenaean art*. London: Thames & Hudson. [in English].

[15] Iliopoulos, G., & Fassoulas, C. (2010). *Animals in Minoan art*. Heraklion: Museum of Natural History of Crete. [in English].

[16] Jung, C. G. (1964). *Man and his symbols*. New York: Dell Publishing. [in English].

[17] Landa, R. (2011). *Graphic design solutions*. Clark Baxter. [in English].

[18] Lupton, E. (2014). *Graphic design: The new basics*. Princeton: Princeton Architectural Press. [in English].

[19] Marinatos, N. (1993). *Minoan religion: Ritual, image, and symbol*. Columbia : University of South Carolina Press. [in English].

[20] Morgan, L. (1988). *The miniature wall paintings of Thera: A study in Aegean culture and iconography*. Cambridge: Cambridge University Press. [in English].

[21] Müller-Brockmann, J. (1981). *Grid systems in graphic design*. Niederteufen: Arthur Niggli. [in English].

[22] Papapostolou, I. A. (1977). *The Minoan gold rings from Crete*. Athens: Athens Archaeological Society. [in English].

[23] Pastoureau, M. (2018). *The heraldic imagination*. London: Reaktion Books. [in English].

REFERENCES

[1] Bielichko, N. (2018). *Transformatsiia animalistychnykh obraziv u suchasnomu vizualnomu mystetstvi [Transformation of animalistic images in contemporary visual art]*. Kyiv: National Academy of Fine Arts and Architecture. [in Ukrainian].

[2] Grechylo, A. (2010). *Ukrainska terytorialna heraldyka [Ukrainian territorial heraldry]*. Lviv. [in Ukrainian].

[3] Danylenko, V. (2005). *Dyzaun [Design]*. Kharkiv: Koloryt. [in Ukrainian].

[4] Kravchenko, P. (2015). *Symvolika ta emblematyka v suchasni hrafichni kulturi [Symbolism and emblematics in contemporary graphic culture]*. Kyiv. [in Ukrainian].

ABSTRACT

Kobrynets A. Pseudo-Archaic Symbols In Modern Graphics And Heraldry Purpose. *The study aims to provide a comprehensive analysis of the visual language of the Creto-Minoan civilization, viewed through the lens of animalistic symbolism (specifically, the image of a cat), and to substantiate the methodology for integrating these archaic patterns into the contemporary graphic environment.*

Methodology *includes the authentication of primary sources and the investigation of specific feline depictions on discovered artifacts (coins, seals, frescoes, and ceramics from Knossos and Phaistos). This allows for the identification of key stylistic features – fluidity of lines, S-shaped forms, and decorative deformation, with*

a particular emphasis on monolinear graphics. A mandatory stage of the research is the deconstruction of symbolism: examining how an archaic symbol transforms into a «pseudo-archaic» one when transferred to a modern context, where the primary sacred meaning gives way to aesthetic identification. Using the example of vector adaptation, the study demonstrates the digitization of authentic images for their application in modern heraldry, branding, and digital design, while preserving the «hand-crafted» spirit and the imperfection of lines characteristic of ancient masters.

Results. Key graphic features of the Minoan cat profile were identified and systematized based on available archaic depictions of felids: extreme flexibility of contours, emphasis on round eyes, and the restrained use of ornamental curls to convey muscle plasticity. These traits are defined as an ideal foundation for creating dynamic logos. An original series of vector reproductions was created based on macro photography of Minoan coins and seal impressions. The digitized versions are adapted to modern technical requirements yet retain manual line irregularities, ensuring a «pseudo-archaic» authenticity effect. It is proven that Creto-Minoan stylistics allow for a departure from the rigid canons of classical medieval heraldry in favor of more organic and «living» forms derived from realistic fauna. This opens new niches for locational branding and personal family coats of arms, where emotional resonance and a connection to ancient heritage are paramount. The «semantic inversion» methodology offers an approach where the ancient cat symbol (as a hunter, sage, king, or warrior) is successfully translated into modern values: intuition, adaptability, and brand independence.

Scientific novelty. The work represents the first attempt at a systematic graphic transformation of fragmented Creto-Minoan artifacts (glyptics, numismatics, and painting) into a cohesive visual language. Specifically, for the first time: the variability of the image has been systematized: based on artifact analysis, the morphological features of the «Minoan cat» (ear shape, ornamental pupil filling, linear body plasticity) were classified, allowing for the creation of a modular grid for modern stylization. The concept of «dynamic archaism» is introduced, justifying the use of irregular, organic lines from the Bronze Age as an alternative to dominant geometric minimalism, enabling the creation of «emotional heraldry.» A methodology for integrating Cretan scripts is developed, proposing a way to combine animalistic imagery with elements of Minoan hieroglyphs, transforming the graphic object into a complex semiotic puzzle. An adaptation algorithm for jewelry and digital design is formulated; using digitized versions (matrices), it is shown how an ancient symbol can scale from micro-formats (seals, coins) to complex ornamental compositions (rosettes, friezes) without losing recognizability.

Practical relevance. The study provides a ready-to-use toolkit for modern designers, illustrators, and identity developers, allowing the intellectual and visual heritage of the Minoan civilization to be utilized as a commercially successful product. Key implementation areas include: identity design and branding, utilizing the developed «Minoan matrices» to create unique logos, trademarks, and patterns with deep historical roots that stand out against standardized modern graphics. Locational marketing offers opportunities to develop visual codes for tourist destinations, museums, and cultural institutions related to Mediterranean heritage through recognizable animalistic imagery. Jewelry art and accessories can utilize the digitized plaque prototypes for the production of jewelry, souvenirs, and decor, where laser engraving or 3D printing techniques replicate authentic line plasticity. Using the author's personal family coat of arms as an example, the implementation of the «living forms» methodology in creating personal and corporate heraldry is demonstrated, meeting modern demands for individuality and emotional depth. The research materials can serve as a methodological base for art students in disciplines such as «Design,» «Stylization,» and «History of Ornament.»

Keywords: animalism, Creto-Minoan civilization, Minoan cat, archaism, heraldry, branding, glyptics, Linear A, identity.

AUTHOR'S NOTE:

Kobrynets Anton, Candidate of Technical Sciences, Assistant Professor at the Department of Graphic Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: info@kobrynets.com, orcid: 0009-0002-1484-2244.

Дата першого надходження статті до видання: 12.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії
відкритого доступу CC BY 4.0

